

Ulkoasiainneuvosto 18.11.2024; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kokoontuu 18.11.2024 Brysselissä. Suomea edustaa ulkoministeri Elina Valtonen. Kokouksen varsinaisina aiheina ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne, EU:n suhteet Yhdysvaltoihin, Georgia ja Afrikan sarvi.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomen tavoitteena ovat mahdollisimman kattavat sektoripakotteet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää käydä EU-tasolla keskustelua siitä, miten Ukrainan tukea jatketaan riittävällä tasolla jatkossa, ja miten voisimme olla nykyistä nopeampia ja tehokkaampia. Suomi valmistautuu myös osallistumaan Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (Ukraine Plan) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (Ukraine Facility) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa lisättävä tukea kiireellisesti talven lähestyessä myös Ukrainan energiasektorille.

Suomi tukee Ukrainan aloitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta rauhasta. Euroopan unionilla ja jäsenvaltioilla on tärkeä rooli kerätä YK:n peruskirjan mukaiselle rauhanaloitteelle lisää tukea globaalilla tasolla.

Suomi näkee, että Ukrainan tukirahastoa tulisi alkuperäisen 20 miljardin euron ehdotuksen mukaisesti korottaa edelleen vuosina 2025–2027 enimmillään 5 miljardilla eurolla vuosittain Ukrainan puolustuskyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi pitkällä aikavälillä. (UTPJ 12/2024) Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. (E 31/2024 vp)

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023)

Suomi tukee Euroopan puolustusteollisen ja teknologisen perustan (European Defence Technological and Industrial Base, EDTIB) vahvistamista ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. (UJ 47/2023) Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana, että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen yhteistyön merkitys. Suomen tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat (U 30/2024 vp).

Suomi tukee pyrkimyksiä saada Venäjä ja sen edustajat vastuuseen laittomasta hyökkäyssodasta ja sen vaikutuksista, ml. sodan aiheuttamien vahinkojen korvaaminen. EU:n piirissä sekä yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa tulee mahdollisimman nopeasti selvittää ja täsmentää EU- ja kansainvälisen oikeuden mukaisia tapoja, joilla Venäjä saadaan suorittamaan asianmukaiset korvaukset. (EU/126/2022-VNK-9; EU/361/2023-VNK-3)

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaisesti Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa ja G7:ssä löydetään ratkaisu Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisella tavalla.

Suomi pitää tärkeänä neuvoston 23.10.2024 antamaa päätöstä Ukrainan kiireellisiin rahoitustarpeisiin myönnettävästä rahoitusapupaketista, johon sisältyy poikkeuksellinen makrotaloudellinen rahoitusapu sekä Ukrainan lainoja koskeva yhteistyömekanismi (saavutettua päätöstä edeltänyt vastaava kanta muistiossa. EU/923/2024-VM-4)

Suomi tukee kansainvälisiä toimia vastuuvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuvasta hyökkäysrikoksesta. Suomi pitää tärkeänä, että tarvittavin toimenpitein tuetaan Ukrainassa tapahtuvien vakavien kansainvälisten rikosten tutkintaa ja kyseisiin rikoksiin syylistyneiden saattamista oikeudelliseen vastuuseen. (U 38/2022 vp)

Suomi jatkaa tukeaan EU:ssa tehtävälle työlle Venäjän hybridivaikuttamisen estämiseksi ja siihen vastaamiseksi.

Suomi tukee EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaation mandaatin kehittämistä lisäämällä siihen maininnan neuvonantopilarista Ukrainan puolustussektorireformin tukemiseksi sekä EUMAM Ukraine –operaation koordinaatio- ja yhteisyksikön (EUMAM Forward Coordination and Liaison Cell) perustamisesta Kiovaan. Operaation mandaatin kehittämisellä vastataan paremmin Ukrainan muuttuviin tarpeisiin. (EU/920/2024-UM-3)

Lähi-idän tilanne

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä.

EU on tuominut jyrkästi Hamasin 7.10.2023 tekemät terroristiset hyökkäykset, sekä tunnustanut Israelin oikeuden puolustautua kansainvälisen oikeuden nojalla niin, että se noudattaa sotilaallisissa toimitissaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta. EU:n tulee pitää jatkuvasti esillä sitä, että sotilaallisen voimankäytön on täytettävä välttämättömyyden ja suhteellisuuden vaatimukset kansainvälisen oikeuden mukaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024)

EU:n tulee jatkaa työskentelyä Lähi-idän alueella Gazan tilanteen seurauksena vaarallisesti lisääntyneiden jännitteiden ja yhteenottojen de-eskaloimiseksi. EU on tuominut jyrkästi Iranin Israeliin tekemät ohjushyökkäykset. EU:n tulee pyrkiä vaikuttamaan Iraniin alueen eskalaatiokierteen katkaisemiseksi kaikin keinoin, tarvittaessa myös pakotepoliittikkaa kiristämällä.

EU:n tulee tukea diplomaattisia ponnisteluja Israelin ja Hizbollahin välisen tulitauon aikaansaamiseksi sekä kestävien turvallisuusratkaisujen rakentamiseksi. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 toimeenpano on keskeistä Israelin ja Libanonin välisen raja-alueen rauhoittamiseksi, ml. Libanonin armeijan ja UNIFIL-operaation vahvempi läsnäolo Etelä-Libanonissa sekä Israelin ja Hizbollahin vetäytyminen alueelta. EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan UNIFIL-operaation koskemattomuudelle ja sen turvallisuuden takaamiselle.

EU:n on tuettava kaikin tavoin diplomaattisia toimia, jotka tähtäävät pysyvään tulitaukoon Gazassa sekä siellä olevien panttivankien vapauttamiseen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2735 mukaisesti. EU:n on tuettava Qatarin, Egyptin ja Yhdysvaltojen välitystoimintaa.

EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Gazan katastrofaalisen humanitaarisen tilanteen parantamiseksi ja kiinnitettävä kiireellistä huomiota Pohjois-Gazan hälyttävään tilanteeseen. EU:n tulee edistää humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden mukaisesti. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWA:n mahdollisuutta toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA ja Punainen risti/puolikuu, mahdollisuuksia toimittaa humanitääristä apua paikalliselle väestölle.

EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti myös Libanonin pahenevan humanitaarisen tilanteen parantamiseksi sekä edistettävä humanitaarisen avun perillepääsyä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden mukaisesti.

EU:n tulee edistää kahden valtion ratkaisua Israelin ja palestiinalaisten konfliktiin yhteistyössä alueen maiden, Yhdysvaltojen sekä muiden keskeisten kansainvälisten kumppaneiden kanssa ml. New Yorkissa syyskuussa perustetun liittouman (Global Alliance for Implementation of the Two-State Solution) kautta.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota syveneviin miehitystoimiin, sekä reagoi konkreettisin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024) EU:n tulee pyrkiä kutsumaan koolle EU-Israel -assosiaationeuvoston kokous sopimuksen ihmisoikeusvelvoitteista keskustelemiseksi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toimissa tulee huomioida kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 julkaisema neuvoa-antava lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehityillä Palestiinalaisalueella laittomaksi, sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoimien määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että viime aikoina globaalin etelän tuki Ukrainalle on YK-äänestyksissä vähentynyt.

EU-Yhdysvallat -suhteet

Suomi korostaa nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa Yhdysvaltojen roolia tärkeänä strategisena kumppanina. Suomen tavoitteena on EU:n ja Yhdysvaltojen mahdollisimman tiivis yhteistyösuhde. Suomi tukee transatlanttisen yhteistyön tiivistämistä kahdenvälisen poliittisten ja kaupallistaloudellisten suhteiden kehittämiseksi ja globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi. EU:n ja Yhdysvaltojen yhtenäisyyden ylläpitäminen on ensisijaista. (EUN 67/2023vp)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58/2023 vp)

Suomi kehittää laaja-alaisesti suhdettaan Yhdysvaltoihin, joka on Suomen keskeinen liittolainen ja strateginen kumppani. Suomelle on tärkeää, että Yhdysvallat sitoutuu sääntöpohjaisessa kansainvälisessä järjestelmässä tehtävään yhteistyöhön. Tiiviitä ja kattavia kahdenvälisiä suhteita vahvistetaan eri tasoilla ja laajan yhteistyöverkoston sekä säännöllisen korkean tason vuoropuhelun kautta. (VNS 3/2024)

Yhdysvaltojen sitoutuminen Eurooppaan sekä kahdenvälisin järjestelyin että Naton kautta on keskeistä Suomen ja Euroopan turvallisuudelle. Suomen tavoitteena on saada Venäjä lopettamaan sota ja alueiden laiton miehitys Ukrainassa ja torjua sen epävakautta lisäävät pyrkimykset. Suomi varautuu yhdessä EU-kumppaneiden ja Nato-liittolaisten kanssa Venäjän aggression laajenemiseen Euroopassa. (VNS 3/2024)

Tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti. Jatkuva kansainvälinen tuki on välttämätöntä Ukrainan puolustuskyvylle ja maan neuvotteluaseman vahvistamiselle, jotta hyökkäyssodan kohteeksi joutuneelle Ukrainalle varmistetaan oikeudenmukainen ja kestävä rauha, kun siitä aikanaan neuvotellaan. Suomelle on tärkeää, että liittolaiset jatkavat pitkäjänteistä materiaalituen ja rahallisen tuen antamista sekä tukea Ukrainan asevoimien ja niiden yhteistoimintakyvyn kehittämiseksi sekä kahdenvälisesti että Naton kautta. (VNS 3/2024)

Suomen tavoitteena on EU:n ja Naton yhteistyön syventämisen ohella EU:n ja Yhdysvaltojen mahdollisimman tiivis ja strateginen yhteistyösuhde. Lisäksi Suomi tukee Kiina-politiikan vahvempaa koordinaatiota EU:n ja Yhdysvaltojen välillä. (E 58/2023)

Suomi ajaa kaupan esteiden purkamista euroatlanttisella alueella. Kaupallistaloudellisista riippuvuuksista johtuvien turvallisuusriskien hallinta ja kilpailu murroksellisissa teknologioissa edellyttää Suomelta poliittisten ja taloudellisten suhteiden vahvistamista keskeisiin samanmielisiin kumppanimaihin Euroopan ulkopuolella. (VNS 3/2024)

Suomen ja Yhdysvaltojen edun mukaista on jatkaa yhteistyötä murroksellisten teknologioiden kehittämisessä, hyödyntämisessä sekä alan standardien ja sääntelyn muodostamisessa. Suomi tiivistää aktiivisesti teknologiayhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa, ja se nostetaan maiden kahdenvälisen suhteen keskiöön puolustuksen ja kaupan ohella. Teknologiayhteistyössä on tärkeää huomioida niin kaupallistaloudelliset kuin ulko- ja turvallisuuspoliittiset intressit. (VNS 3/2024)

Georgia

Suomi katsoo, että EU:n on viestittävä selkeästi huolensa Georgian poliittisesta tilanteesta ja viimeaikaisista kehityskuluista, jotka ovat vastoin unionin arvopohjaa sekä Georgialle laajentumisprosessissa määritellyjä kriteerejä. EU:n on todettava johdonmukaisesti ja selkeästi, että mikäli muutoksia ei tapahdu, ei Georgia voi käytännössä edetä jäsenyysprosessissa.

Suomi pitää tärkeänä, että kansainvälisten vaalitarkkailijoiden raportoimat epäselvyydet Georgian 26.10. parlamenttivaaleissa tutkitaan puolueettomasti ja tarkasti. Georgian hallinnon toimet vaikuttavat keskeisesti EU:n ja Georgian suhteisiin.

Suomi katsoo, että on tärkeää jatkaa Georgian kansalaisyhteiskunnan tukemista. EU:n tulee edellyttää Georgian hallitukselta kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamista, sillä ihmisoikeuksien kunnioitus ja kansalaisyhteiskunnan toimintavapaus määrittävät poliittisten ja taloudellisten suhteiden potentiaalia oleellisesti.

Suomi on valmis tukemaan Georgiaa EU-jäsenyyden edellyttämässä uudistustyössä, mutta tämä on mahdollista vain, mikäli Georgia osoittaa aitoa sitoutumista jäsenyyssprosessin kriteerien täyttämiseen.

Suhteissaan Georgiaan EU:n on otettava huomioon myös Etelä-Kaukasian alueellinen dynamiikka sekä tarve vähentää Venäjän vaikutusvaltaa alueella.

Afrikan sarvi

Suomi katsoo, että Somalian vakaus ja valtionrakennusprosessi ovat olennaisen tärkeitä Afrikan sarven vakaudelle. EU:n tulee tukea Somaliaa johdonmukaisesti ulkoasiainneuvoston päätelmissä 2023 sovitun mukaisesti EU:n integroidulla lähestymistavalla. EU:n tulee huomioida alueellinen dynamiikka, jossa vaikuttavat monet risteävät intressit. Suomi katsoo, että konfliktiherkässä tilanteessa Somaliaa on tuettava vahvan monenkeskisen järjestelmän kautta. Suomi tukee EU:n Afrikan sarven erityisedustaja Annette Weberin neuvotteluita kumppanien kanssa, katsoo että EU:n tulee tiivistää koordinaatiota YK:n kanssa, sekä tukee päätöslauselma 2719:n toimeenpanoa AUSSOM-operaation (The African Union Support and Stabilization Mission in Somalia) rahoitusmallina.

Suomi katsoo, että kansainvälisen yhteisön on pyrittävä aktiivisesti etsimään keinoja Sudanin konfliktin ratkaisemiseksi ja siviilien suojelemiseksi sekä humanitaarisen avun pääsyn parantamiseksi. Suomi on valmis tukemaan lisäpakotteiden asettamista EU:n pakotejärjestelmässä, joka on suunnattu Sudanin vakautta ja poliittista siirtymää heikentäviin tahoihin. Suomi katsoo, että tulitauko- ja rauhanvälityspyrkimyksiä on edistettävä monenkeskisesti, ja toivoo lisää koordinaatiota EU:n ja YK:n välille, ml. YK:n pääsihteerin henkilökohtaisen edustajan Ramtane Lamamran kanssa. Myös koordinaatio Afrikan Unionin kanssa on keskeistä. Suomi tukee EU:n, mukaan lukien erityisedustaja Weberin, pyrkimyksiä Sudanin kansalaisyhteiskunnan osallistamiseen konfliktin ratkaisuun tärkeänä elementtinä kestävän rauhan rakentamiselle.

Asialista:

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa	s. 7
Lähi-idän tilanne	s. 11
EU-Yhdysvallat –suhteet	s. 15
Georgia	s. 18
Afrikan sarvi	s. 20

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

ASO-30 Jyrki Terva

06.11.2024

Asia

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoasiainneuvosto 18.11.2024

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jyrki Terva, ASO-30, jyrki.terva@gov.fiEero Vento, EUA-50, eero.vento@gov.fiAnna Vitie, POL-10, anna.vitie@gov.fiLotta Mäkelä, KEO-70, lotta.makela@gov.fiTapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

EU:n ulkoasiainneuvostossa 18.11.2024 esillä on Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Ukrainalle annettavaan tukeen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 32/2022 vp, VNS 17/2022 vp, U 87/2022 vp, E17/2023 vp, UTP 41/2023 vp.; UTPJ 12/2024 vp., UJ47/2023, E52/2023 vp., E 31/2024 vp, UTP 12/2024.

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomen tavoitteena ovat mahdollisimman kattavat sektoripakotteet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää käydä EU-tasolla keskustelua siitä, miten Ukrainan tukea jatketaan riittävällä tasolla jatkossa, ja miten voisimme olla nykyistä nopeampia ja tehokkaampia. Suomi valmistautuu myös osallistumaan Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (Ukraine Plan) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (Ukraine Facility) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa lisättävä tukea kiireellisesti talven lähestyessä myös Ukrainan energiasektorille.

Suomi tukee Ukrainan aloitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta rauhasta. Euroopan unionilla ja jäsenvaltioilla on tärkeä rooli kerätä YK:n peruskirjan mukaiselle rauhanaloitteelle lisää tukea globaalilla tasolla.

Suomi näkee, että Ukrainan tukirahastoa tulisi alkuperäisen 20 miljardin euron ehdotuksen mukaisesti korottaa edelleen vuosina 2025–2027 enimmillään 5 miljardilla eurolla vuosittain Ukrainan puolustuskyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi pitkällä aikavälillä. (UTPJ 12/2024) Suomi sitoutuu

voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. (E 31/2024 vp)

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023)

Suomi tukee Euroopan puolustusteollisen ja teknologisen perustan (*European Defence Technological and Industrial Base*, EDTIB) vahvistamista ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. (UJ 47/2023) Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana, että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen yhteistyön merkitys. Suomen tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat (U 30/2024 vp).

Suomi tukee pyrkimyksiä saada Venäjä ja sen edustajat vastuuseen laittomasta hyökkäyssodasta ja sen vaikutuksista, ml. sodan aiheuttamien vahinkojen korvaaminen. EU:n piirissä sekä yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa tulee mahdollisimman nopeasti selvittää ja täsmentää EU- ja kansainvälisen oikeuden mukaisia tapoja, joilla Venäjä saadaan suorittamaan asianmukaiset korvaukset. (EU/126/2022-VNK-9; EU/361/2023-VNK-3)

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaisesti Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa ja G7:ssä löydetään ratkaisu Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisella tavalla.

Suomi pitää tärkeänä neuvoston 23.10.2024 antamaa päätöstä Ukrainan kiireellisiin rahoitustarpeisiin myönnettävästä rahoitusapupaketista, johon sisältyy poikkeuksellinen makrotaloudellinen rahoitusapu sekä Ukrainan lainoja koskeva yhteistyömekanismi (saavutettua päätöstä edeltänyt vastaava kanta muistiossa EU/923/2024-VM-4).

Suomi tukee kansainvälisiä toimia vastuuvellisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuvasta hyökkäysrikoksesta. Suomi pitää tärkeänä, että tarvittavin toimenpitein tuetaan Ukrainassa tapahtuvien vakavien kansainvälisten rikosten tutkintaa ja kyseisiin rikoksiin syyllistyneiden saattamista oikeudelliseen vastuuseen. (U 38/2022 vp)

Suomi jatkaa tukeaan EU:ssa tehtävälle työlle Venäjän hybrdivaikuttamisen estämiseksi ja siihen vastaamiseksi.

Suomi tukee EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaation mandaatin kehittämistä lisäämällä siihen maininnan neuvonantopilarista Ukrainan puolustussektorireformin tukemiseksi sekä EUMAM Ukraine –operaation koordinaatio- ja yhteysyksikön (EUMAM Forward Coordination and Liaison Cell) perustamisesta Kiovaan. Operaation mandaatin kehittämisellä vastataan paremmin Ukrainan muuttuviin tarpeisiin. (EU/920/2024-UM-3)

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoasiainneuvostossa esillä on Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja EU:n toimet siihen vastaamiseksi. Esillä on Ukrainan sotilaallinen tuki, EUMAM, Venäjään kohdistuvien pakotteiden kiertämisen estäminen sekä Ukrainan rauhanaloite. Edellisen kerran ulkoministerit keskustelivat aiheesta ulkoasiainneuvostossa 14.10.

4. TAUSTA

Rintamalla aloite on kuluvin vuoden alusta siirtynyt Venäjälle, joka on idässä saanut useita taktisia voittoja. Ukrainassa lähes 15 milj. ihmistä (n. 40% väestöstä) tarvitsee jatkuvaa humanitaarista apua. Venäjä on jatkanut laajoja iskuja siviili-kohteisiin ja talven lähestyessä laajentanut iskujaan Ukrainan kriittiseen siviili- ja energiainfrastruktuuriin. Erityisesti energiasektorin vauriot ovat olleet mittavia. Eräiden arvioiden mukaan 80 % Ukrainan energia- ja sähköjakeluinfrastruktuurista on joko tuhattu, vaurioitettu tai vallattu. Energiainfrastruktuurin vauriot vaikeuttavat siviilien kohtaamia haasteita tulevana talvena, jonka arvioidaan olevan ukrainalaisille vaikein sitten helmikuun 2022. Humanitaariset tarpeet ovat jo lisääntyneet merkittävästi etulinjan tuntumassa. Humanitaarisen tilanteen odotetaan pahenevan entisestään talvea kohti mentäessä. Vakavaan tilanteeseen vastaamiseksi komissio on valmistellut lisätukea sekä ns. kolmen askeleen ohjelman.

EU on sitoutunut tukemaan Ukrainaa sotilaallisesti sekä Euroopan rauhanrahaston ja EUMAM Ukraine -operaation kautta, että kahdenvälisesti. Ulkoasiainneuvosto päätti 18.3.2024 Euroopan rauhanrahaston yhteyteen perustettavasta Ukrainan tukirahastosta. Rahaston kautta osoitetaan 5 miljardia euroa Ukrainan sotilaalliseen tukemiseen vuonna 2024.

EU ja Ukraina allekirjoittivat EU:n ja Ukrainan väliset turvallisuussitoumukset Eurooppa-neuvoston yhteydessä 27.6. Turvallisuussitoumukset koostuvat sekä turvallisuutta että puolustusta koskevista tukimuodoista, että laajemmista, EU:n laajentumiseen ja taloudelliseen tukeen liittyvistä sitoumuksista. Suomen kansallisen jälleenrakennussuunnitelman ensimmäinen osa julkistettiin joulukuussa 2023 ja jälkimmäinen osa valmistuu vuoden loppuun mennessä.

EUMAM Ukraine -operaation strategisena tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä. Operaatio toimii EU:n alueella. EUMAM-operaation nykyinen mandaatti päättyy 15.11.2024 ja sitä ollaan jatkamassa 15.11.2026 saakka. Operaation toiminnasta laaditaan strateginen katsaus vuoden 2025 alussa.

Osana EU:n monivuotisen rahoituksen 2021–2027 välitarkistuksen kokonaisuutta sovittiin 1.2. Eurooppa-neuvostossa 50 miljardin euron suuruisesta Ukraina-tukivälineestä, josta 17 miljardia euroa on avustusmuotoista rahoitustukea ja 33 miljardia lainamuotoista rahoitustukea. Tukivälineellä toimeenpannaan maaliskuussa julkistettua Ukraina-suunnitelmaa.

Keskustelu Ukrainan rauhanaloitteesta jatkuu. Suomi toimii yhdessä Saksan ja Bulgarian kanssa yhteispuheenjohtajana presidentti Zelenskyin 10-kohtaisen rauhansuunnitelman ympäristöä koskevassa alakohdassa, jossa jaetaan tietoa globaalisti Venäjän hyökkäyssodan vakavista ympäristötuhoista ja tuetaan Ukrainaa sodan ympäristötuhojen arvioinnissa ja vaikutusten torjumisessa. Suomi järjesti yhdessä Ukrainan kanssa ympäristöturvallisuutta koskevan temaattisen online-kokouksen Helsingistä käsin 19.10. Rauhan saavuttamiseksi on esitetty myös muita kannanottoja, mutta vaikuttamistyötä kannatuksen lisäämiseksi juuri Ukrainan omalle rauhanaloitteelle jatkuu. EU:n sekä jäsenmaiden rooli on tässä jatkossakin tärkeä. Ukrainan rauhanaloite on esitetyistä rauhansuunnitelmista ainoa, joka kunnioittaa kansainvälistä sopimusperusteista järjestelmää sekä YK:n peruskirjaa. Presidentti Zelenskyi ilmoitti 18.9. ”Voiton suunnitelman” olevan valmis ja esitellyt sen myös lokakuun Eurooppa-neuvostossa. Suunnitelmalla on tarkoitus luoda edellytyksiä Venäjän tuomiseksi neuvottelupöytään Ukrainaa vahvistamalla.

Neuvosto hyväksyi 21.5.2024 päätöksen mukaisesti EU:ssa pysäytettynä olevien Venäjän keskuspankkivarojen synnyttämät ylimääräiset tuotot ohjataan Ukrainan tukemiseksi. Suomessa ei ole sellaisia Venäjän keskuspankin varoja, joita sääntely koskisi.

G7-maat saavuttivat kesäkuussa sovun 50 miljardin dollarin ERA-aloitteesta (Extraordinary Revenue Acceleration) Ukrainan tukemiseksi. Maat sopivat antavansa ERA-aloitteen puitteissa Ukrainalle lainamuotoista tukea, joka maksettaisiin takaisin Venäjän keskuspankin pysäytettyjen varojen tuotoilla. Tätä varten EU perusti Ukrainan lainoja koskevan 45 miljardin euron (noin 50 miljardia dollaria) yhteistyömekanismin (Ukraine Loan Cooperation Mechanism), jonka kautta pysäytettyjen varojen tuottoja kanavoitaisiin ERA-aloitteen mukaisten lainojen lyhennyksiin ja kuluihin lainapääoman suhteessa. Pysäytettyjen varojen tuottoja käytetään lainojen takaisinmaksuun, kunnes Venäjältä saadaan korvauksia sen Ukrainalle aiheuttamista tuhoista.

G7-maista USA, Kanada, Britannia ja Japani julkaisivat yhteensä noin 27 miljardin euron rahoitussitoumuksensa ennen 25.10. pidettyä G7-kokousta. USA ja EU osallistuvat kumpikin 20 miljardilla dollarilla ja muut (Kanada, UK, Japani) yhteensä 10 miljardilla dollarilla eli yhteensä 50 mrd. USD. Erityisesti USA:n antama 20 miljardin dollarin sitoumus oli odotettua suurempi. USA on ilmaissut halunsa sitoa puolet summasta (10 miljardia dollaria) puolustushankintoihin, mutta se vaatii kongressin hyväksynnän. Tuen kokonaismäärään sillä ei ole kuitenkaan vaikutusta, sillä kongressin hyväksyntä koskee vain korvamerkintää. USA:n tuki kanavoidaan Maailmanpankin erillisrahaston kautta siltä osin kuin se ei koske sotilashankintoja. Lainasopimus USA:n ja Ukrainan välillä on tarkoitus laatia joulukuun alussa.

EU saavutti lokakuussa sovun Ukrainalle myönnettävästä makrotaloudellisesta rahoitusavusta (Macro-Financial Assistance, MFA), joka muodostaa EU:n osuuden ERA-aloitteesta. MFA-laina rahoitetaan EU:n lainanotolla eikä se vaadi erillisiä jäsenmaiden takauksia. Yhdysvaltojen odotettua suurempi rahoitussitoumus pienensi EU:n osuutta noin 18 miljardiin euroon EU-maiden saavuttaman sovun 35 miljardin euron alkuperäisestä enimmäismäärästä. EU:n MFA-lainamuotoinen tuki voidaan maksaa Ukrainalle vuoden 2025 loppuun mennessä.

EU hyväksyi 8.10. uuden pakotejärjestelmän Venäjän epävakauttaviin toimiin vastaamiseksi. Toistaiseksi viimeisin 14. pakotepaketti hyväksyttiin 24.6.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALI-10

Wacklin Sami

6.11.2024

Asia

Lähi-idän tilanne

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoasiainneuvoston kokous 18.11.2024

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sami Wacklin, UM ALA-10, sami.wacklin@gov.fi, +358295350741Mika Ruotsalainen, UM ALA-10, mika.ruotsalainen@gov.fiTarja Långström, UM OIK-10, tarja.langstrom@gov.fiJatta Jyrämä, UM KEO-70, jatta.jyrama@gov.fi**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

EU:n ulkoasiainneuvoston kokouksessa 18.11.2024 esillä on Lähi-idän tilanne.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Lähi-idän tilanteeseen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 1/2024 vp, UTPJ 11/2024 vp, UTPJ 8/2024.

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä.

EU on tuominnut jyrkästi Hamasin 7.10.2023 tekemät terroristiset hyökkäykset, sekä tunnustanut Israelin oikeuden puolustautua kansainvälisen oikeuden nojalla niin, että se noudattaa sotilaallisissa toimitissaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta. EU:n tulee pitää jatkuvasti esillä sitä, että sotilaallisen voimankäytön on täytettävä välttämättömyyden ja suhteellisuuden vaatimukset kansainvälisen oikeuden mukaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024)

EU:n tulee jatkaa työskentelyä Lähi-idän alueella Gazan tilanteen seurauksena vaarallisesti lisääntyneiden jännitteiden ja yhteenottojen de-eskaloimiseksi. EU on tuominnut jyrkästi Iranin Israeliin tekemät ohjushyökkäykset. EU:n tulee pyrkiä vaikuttamaan Iraniin alueen eskalaatiokierteen katkaisemiseksi kaikin keinoin, tarvittaessa myös pakotepolitiikkaa kiristämällä.

EU:n tulee tukea diplomaattisia ponnisteluja Israelin ja Hizbollahin välisen tulitauon aikaansaamiseksi sekä kestävien turvallisuusratkaisujen rakentamiseksi. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 toimeenpano on keskeistä Israelin ja Libanonin välisen raja-alueen rauhoittamiseksi, ml. Libanonin armeijan ja UNIFIL-operaation vahvempi läsnäolo Etelä-Libanonissa sekä Israelin ja Hizbollahin vetäytyminen alueelta. EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan UNIFIL-operaation koskemattomuudelle ja sen turvallisuuden takaamiselle.

EU:n on tuettava kaikin tavoin diplomaattisia toimia, jotka tähtäävät pysyvään tulitaukoon Gazassa sekä siellä olevien panttivankien vapauttamiseen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2735 mukaisesti. EU:n on tuettava Qatarin, Egyptin ja Yhdysvaltojen välitystoimintaa.

EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Gazan katastrofaalisen humanitaarisen tilanteen parantamiseksi ja kiinnitettävä kiireellistä huomiota Pohjois-Gazan hälyttävään tilanteeseen. EU:n tulee edistää humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden mukaisesti. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWA:n mahdollisuutta toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA ja Punainen risti/puolikuu, mahdollisuuksia toimittaa humanitääristä apua paikalliselle väestölle.

EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti myös Libanonin pahenevan humanitaarisen tilanteen parantamiseksi sekä edistettävä humanitaarisen avun perillepääsyä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja humanitaaristen periaatteiden mukaisesti.

EU:n tulee edistää kahden valtion ratkaisua Israelin ja palestiinalaisten konfliktiin yhteistyössä alueen maiden, Yhdysvaltojen sekä muiden keskeisten kansainvälisten kumppaneiden kanssa ml. New Yorkissa syyskuussa perustetun liittouman (Global Alliance for Implementation of the Two-State Solution) kautta.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota syveneviin miehitystoimiin, sekä reagoi konkreettisin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024) EU:n tulee pyrkiä kutsumaan koolle EU-Israel -assosiaationeuvoston kokous sopimuksen ihmisoikeusvelvoitteista keskustelemiseksi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toimissa tulee huomioida kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 julkaisema neuvoa-antava lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehitetillä Palestiinalaisalueella laittomaksi, sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoimien määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että viime aikoina globaalin etelän tuki Ukrainalle on YK-äänestyksissä vähentynyt.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoministerit ovat käsitelleet Israelin ja lähialueen tilannetta tiiviisti Hamasin hyökkäyksen 7.10.2023 jälkeen, ml. edellinen ulkoasiainneuvosto 14.10.2024. Eurooppa-neuvoston 17.10.2024 hyväksytyt päätelmät käsitelivät myös Lähi-itää.

4. TAUSTA

Israelin ja Hizbollahin väliset sotatoimet ovat jatkuneet. Israel tekee ilmasta käsin laajasti iskuja Libanonin alueelle ja Hizbollah jatkaa raketti- sekä droonihyökkäyksiä Israelin puolelle. Samalla Israel

jatkaa rajoitetuksi kuvaamaansa maaoperaatiota Etelä-Libanonissa. Israel on asettanut sotatavoitteekseen Hizbollahin tulituksen vuoksi raja-alueen läheisyydestä paenneen 60 000 kansalaisensa kotiinpaluun. Samalla se pyrkii Hizbollahin merkittävään sotilaalliseen heikentämiseen.

Israelin sotilaallisten toimien vuoksi Libanonin sisällä siirtymään joutuneita on Libanonin viranomaisten mukaan yli miljoona. Ranska järjesti 24.10.2024 kansainvälisen konferenssin Libanonin tukemiseksi. Yhdysvallat johtaa diplomaattisia pyrkimyksiä tulitauon aikaansaamiseksi.

Suomi osallistuu YK:n UNIFIL-rauhanturvaoperaatioon Etelä-Libanonissa 200 rauhanturvaajalla. Israelin maaoperaation alkamisen jälkeen UNIFIL:n tukikohtia vastaan on hyökätty ja noin 20 rauhanturvaajaa on loukkaantunut.

Israelin sotilaalliset toimet jatkuvat koko Gazan alueella. Gazassa on YK:n käyttämien lukujen mukaan tähän mennessä kuollut yli 43 000 ja loukkaantunut yli 101 000 ihmistä. Gazassa uskotaan olevan edelleen noin 100 Hamasin ja muiden terroristiryhmien ottamaa panttivankia, joista kymmenien uskotaan menehtyneen. YK:n turvallisuusneuvosto tuki kesäkuussa päätöslauselmalla 2735 viimeisintä esitystä tulitaukoa ja panttivankien vapauttamista koskevaksi sopimukseksi. Yhdysvaltojen, Qatarin ja Egyptin välittämät neuvottelut sopimuksesta eivät ole edenneet.

YK on varoittanut koko Pohjois-Gazan väestön olevan välittömässä hengenvaarassa. Israel on saartanut aluetta kuukauden ajan, eikä humanitaarista apua ole päässyt sisään. Israelin viimeaikaisissa iskuissa alueella on kuollut satoja ihmisiä, joista suurin osa on naisia ja lapsia. Terveyssektorin toimintaedellytykset alueella ovat erittäin heikot.

Israelin ja Iranin väliset suorat iskut ovat jatkuneet Israelin kostoiskulla Iraniin 26.10. Iran on todennut vastaavansa Israelin iskuun. Myös Irakista ja Syyriasta on ajoittain ammuttu raketteja Israeliin, ja Israel on tehnyt säännöllisesti ilmaiskuja Syyriaan. Jemenistä käsin toimivien huthikapinallisten iskut Punaisenmeren laivaliikenteeseen ovat jatkuneet. Huthit ovat tehneet myös ohjus- ja drooni-iskuja Israeliin, ja Israelin ilmavoimat on iskenyt huthien kohteisiin Länsi-Jemenissä.

Israelin parlamentti Knesset hyväksyi 28.10. kaksi lakia, joiden tarkoituksena on estää YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWA:n työ Gazassa ja Länsirannalla, mukaan lukien Itä-Jerusalem. Muun muassa YK:n turvallisuusneuvosto, YK:n pääsihteeri, EU ja Yhdysvallat ovat vedonneet Israeliin, jotta lakeja ei toimeenpantaisi. Lait ovat ristiriidassa kansainvälisen oikeuden kanssa. Niiden toimeenpanolla katsotaan olevan erittäin vakavia vaikutuksia Gazan jo katastrofaaliseen humanitaariseen tilanteeseen. Lisäksi se lopettaisi Länsirannalla keskeiset terveys-, koulutus- ja sosiaalipalvelut sadoilta tuhansilta ihmisiltä.

Kansainvälisen oikeuden vastainen siirtokuntarakentaminen Länsirannalla jatkuu ja israelilaisten siirtokunnissa asuvien siviilien väkivalta ja palestiinalaisväestön pakkosiirrot ovat lisääntyneet jyrkästi. Palestiinalaisia on 7.10.2023 jälkeen kuollut Länsirannalla yli 700, joista yli 150 on lapsia. Palestiinalaishallinnon tilannetta vaikeuttaa merkittävästi, että Israel ei ole maksanut sille keräämiänsä palestiinalaishallinnolle kuuluvia tulli- ja verotuloja.

Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) julkaisi heinäkuussa neuvoa antavan lausunnon, jossa se mm. totesi Israelin vuodesta 1967 jatkuneen Palestiinalaisalueen miehityksen olevan laitton ja velvoitti Israelin lopettamaan läsnäolonsa alueella mahdollisimman nopeasti. YK:n yleiskokous hyväksyi syyskuussa päätöslauselman ICJ:n neuvovan lausunnon toimeenpanosta. Suomi ja 12 muuta EU:n jäsenvaltiota äänesti puolesta.

ICJ käsittelee myös Etelä-Afrikan Israelia vastaan nostamaa joukkotuhontakannetta. Kanteeseen liittyen ICJ on 26.1.2024 alkaen antanut kolmesti määräyksiä väliaikaisista turvaamistoimista. Niissä Israel on mm. määrätty ehkäisemään joukkotuhontayleissopimuksessa kielletyt teot Gazassa sekä turvaamaan peruspalvelut ja humanitaarisen avun pääsy Gazaan.

Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) syyttäjä on hakenut pidätysmääräystä Israelin pääministeri Netanjahulle ja puolustusministeri Gallantille sekä kolmelle Hamasin johtohenkilölle, joiden kaikkien oletetaan menehtyneen.

Tilanteen myötä on jälleen korostunut tarve palata neuvotteluihin kahden valtion ratkaisusta Israelin ja palestiinalaisten konfliktiin. YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestettiin ulkoministeritason kokous, jossa luotiin liittouma (Global Alliance for Implementation of the Two-State Solution) kahden valtion ratkaisun toimeenpanemiseksi. Prosessia jatkettiin työtason kokouksella Riadissa 30.-31.10. Seuraava kokous on tarkoitus järjestää Brysselissä marraskuun lopussa.

Norja, Espanja ja Irlanti tunnustivat Palestiinan toukokuussa ja Slovenia teki tunnustamispäätöksen pian tämän jälkeen. Palestiinan on tunnustanut 148 valtiota, joista 11 EU:n jäsenvaltioita.

Suomi seuraa tiiviisti Lähi-idän tilannetta myös konsuliasioden osalta ja tekee aktiivista yhteistyötä erityisesti muiden Pohjoismaiden kanssa. Ulkoministeriö on suositellut välttämään kaikkea matkustamista Libanoniin, Israeliin ja Palestiinalaisalueelle sekä Iraniin. Libanonissa vielä olevia suomalaisia on kehoitettu poistumaan maasta.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

EUA-20 Mäntylä Marko

6.11.2024

Asia

EU-Yhdysvallat -suhteet

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 18.11.2024

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Marko Mäntylä, UM, EUA-20, marko.mantyla@gov.fi, +3582955350091

Hanna-Leena Korteniemi, UM, EUA-20, hanna-leena.korteniemi@gov.fi

Kristiina Kauppinen, UM, KPO-10, kristiina.kauppinen@gov.fi

Anna Vitie, UM, POL-10, anna.vitie@gov.fi

Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Ulkoasiainneuvosto keskustelee EU:n ja Yhdysvaltojen suhteista Yhdysvaltojen 5.11. järjestettyjen presidentin- ja kongressinvaalien jälkeisessä tilanteessa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Yhdysvaltoja koskeviin suhteisiin on kuvattu valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024), kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024), Suomen avaintavoitteissa EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi (E 58/2023) sekä eduskuntaselvityksessä EUN 67/2023 vp.

Suomi korostaa nykyisessä geopolittisessä tilanteessa Yhdysvaltojen roolia tärkeänä strategisena kumppanina. Suomen tavoitteena on EU:n ja Yhdysvaltojen mahdollisimman tiivis yhteistyösuhde. Suomi tukee transatlanttisen yhteistyön tiivistämistä kahdenvälisten poliittisten ja kaupallistaloudellisten suhteiden kehittämiseksi ja globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi. EU:n ja Yhdysvaltojen yhtenäisyyden ylläpitäminen on ensisijaista. (EUN 67/2023vp)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58/2023 vp)

Suomi kehittää laaja-alaisesti suhdettaan Yhdysvaltoihin, joka on Suomen keskeinen liittolainen ja strateginen kumppani. Suomelle on tärkeää, että Yhdysvallat sitoutuu sääntöpohjaisessa kansainvälisessä järjestelmässä tehtävään yhteistyöhön. Tiiviitä ja kattavia kahdenvälisiä suhteita vahvistetaan eri tasoilla ja laajan yhteistyöverkoston sekä säännöllisen korkean tason vuoropuhelun kautta. (VNS 3/2024)

Yhdysvaltojen sitoutuminen Eurooppaan sekä kahdenvälisin järjestelyin että Naton kautta on keskeistä Suomen ja Euroopan turvallisuudelle. Suomen tavoitteena on saada Venäjä lopettamaan sota ja alueiden

laiton miehitys Ukrainassa ja torjua sen epävakautta lisäävät pyrkimykset. Suomi varautuu yhdessä EU-kumppaneiden ja Nato-liittolaisten kanssa Venäjän aggression laajenemiseen Euroopassa (*VNS 3 /2024*).

Tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti. Jatkuva kansainvälinen tuki on välttämätöntä Ukrainan puolustuskyvylle ja maan neuvotteluaseman vahvistamiselle, jotta hyökkäyssodan kohteeksi joutuneelle Ukrainalle varmistetaan oikeudenmukainen ja kestävä rauha, kun siitä aikanaan neuvotellaan. Suomelle on tärkeää, että liittolaiset jatkavat pitkäjänteistä materiaalituen ja rahallisen tuen antamista sekä tukea Ukrainan asevoimien ja niiden yhteistoimintakyvyn kehittämiseksi sekä kahdenvälisesti että Naton kautta. (*VNS 3/2024*)

Suomen tavoitteena on EU:n ja Naton yhteistyön syventämisen ohella EU:n ja Yhdysvaltojen mahdollisimman tiivis ja strateginen yhteistyösuhde. Lisäksi Suomi tukee Kiina-politiikan vahvempaa koordinaatiota EU:n ja Yhdysvaltojen välillä. (*E 58/2023*)

Suomi ajaa kaupan esteiden purkamista euroatlanttisella alueella. Kaupallistaloudellisista riippuvuuksista johtuvien turvallisuusriskien hallinta ja kilpailu murroksellisissa teknologioissa edellyttää Suomelta poliittisten ja taloudellisten suhteiden vahvistamista keskeisiin samanmielisiin kumppanimaihin Euroopan ulkopuolella. (*VNS 3/2024*)

Suomen ja Yhdysvaltojen edun mukaista on jatkaa yhteistyötä murroksellisten teknologioiden kehittämisessä, hyödyntämisessä sekä alan standardien ja sääntelyn muodostamisessa. Suomi tiivistää aktiivisesti teknologiayhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa, ja se nostetaan maiden kahdenvälisen suhteen keskiöön puolustuksen ja kaupan ohella. Teknologiayhteistyössä on tärkeää huomioida niin kaupallistaloudelliset kuin ulko- ja turvallisuuspoliittiset intressit. (*VNS 3/2024*)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ulkoasiainneuvosto käy alustavan keskustelun EU:n ja Yhdysvaltojen suhteista Yhdysvaltojen 5.11. järjestettyjen presidentinvaalien tulosten pohjalta ja Yhdysvaltojen tulevan hallinnonvaihdon edellä.

EU:n ja Yhdysvaltojen suhteita käsiteltiin Budapestissa 7.-8.11. järjestetyssä Eurooppa-neuvoston jäsenten epävirallisessa kokouksessa. EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteet ovat ulkoasiainneuvoston kauppaministerikokoonpanon kokouksen asialistalla 21.11. EU:n yhteistyötä Yhdysvaltojen seuraavan hallinnon kanssa on tarkoitus käsitellä myös joulukuun ulkoasiainneuvoston ja Eurooppa-neuvoston kokouksissa.

4. TAUSTA

EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyö on viime vuosina ollut tiivistä. Vuoden 2020 lopulla ennen presidentti Joe Bidenin hallinnon aloitusta tammikuussa 2021, EU:n komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto tekivät esityksiä uudeksi EU:n transatlanttiseksi yhteistyöagendaksi tiedonannon muodossa (*E 164/2020 vp*). Joulukuussa 2020 ulkoasiainneuvosto sekä Eurooppa-neuvosto hyväksyivät aiheesta päätelmät ja tältä pohjalta edettiin ensimmäiseen EU-Yhdysvallat –huippukokoukseen kesäkuussa 2021, jossa sovittiin tulevien vuosien yhteistyöstä, ml. sovittiin EU-Yhdysvallat kauppaa- ja teknologianeuvostosta (*Trade and Technology Council, TTC*) joka on kokoontunut 6 kertaa sekä Kiinaa ja indopasifista aluetta koskevat korkean tason dialogista ja turvallisuus- ja puolustusdialogista. EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyö on ollut tiivistä muun muassa Venäjän hyökkäyssotaan vastaamisen ja Ukrainan tuen koordinoinnissa. Viimeisin EU:n ja Yhdysvaltojen välinen huippukokous järjestettiin Washingtonissa 20.10.2023 (*EUN 67/2023vp*).

Yhdysvaltojen presidentin- ja kongressinvaalit järjestettiin 5.11.2024. Entinen presidentti Donald Trump sai vaalivoittoon riittävän määrän presidentinvalintaan vaadittavista osavaltioiden valitsijamiehistä. Vaaliprosessi etenee niin, että osavaltioiden on laskettava vaaleissa annetut äänet 11.12.2024 mennessä, osavaltioiden nimeämät valitsijamiehet äänestävät presidenttiä 17.12.2024 ja Yhdysvaltain kongressi laskee ja vahvistaa valitsijamiesten äänet 6.1.2025. Seuraava presidentti vannoo virkavalan 20.1.2025. Kongressinvaaleissa republikaanit käänsivät puolelleen senaatin hallinnan, edustajainhuoneen tulokset ovat vielä vahvistumatta.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

EUA-50 Hassinen Laura

6.11.2024

Asia

Georgia

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 18.11.2024

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Laura Hassinen, UM EUA-50, laura.hassinen@gov.fi, +358503062280

Inkeri Virtanen-Abernethy, UM EUA-40

Tapio Rantanen, VNEUS

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Keskustellaan Georgian tilanteesta ja EU:n seuraavista askelista Georgiassa 26.10.2024 järjestettyjen parlamenttivaalien jälkeen.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Georgian EU-lähentymiseen on määritetty komission laajentumispakettia 2023 käsittelevässä E-kirjeessä E50/2023 vp.

Suomi katsoo, että EU:n on viestittävä selkeästi huolensa Georgian poliittisesta tilanteesta ja viimeaikaisista kehityskuluista, jotka ovat vastoin unionin arvopohjaa sekä Georgialle laajentumisprosessissa määriteltyjä kriteerejä. EU:n on todettava johdonmukaisesti ja selkeästi, että mikäli muutoksia ei tapahdu, ei Georgia voi käytännössä edetä jäsenyysprosessissa.

Suomi pitää tärkeänä, että kansainvälisten vaalitarkkailijoiden raportoidut epäselvyydet Georgian 26.10. parlamenttivaaleissa tutkitaan puolueettomasti ja tarkasti. Georgian hallinnon toimet vaikuttavat keskeisesti EU:n ja Georgian suhteisiin.

Suomi katsoo, että on tärkeää jatkaa Georgian kansalaisyhteiskunnan tukemista. EU:n tulee edellyttää Georgian hallitukselta kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamista, sillä ihmisoikeuksien kunnioitus ja kansalaisyhteiskunnan toimintavapaus määrittävät poliittisten ja taloudellisten suhteiden potentiaalia oleellisesti.

Suomi on valmis tukemaan Georgiaa EU-jäsenyyden edellyttämässä uudistustyössä, mutta tämä on mahdollista vain, mikäli Georgia osoittaa aitoa sitoutumista jäsenyysprosessin kriteerien täyttämiseen.

Suhteissaan Georgiaan EU:n on otettava huomioon myös Etelä-Kaukasian alueellinen dynamiikka sekä tarve vähentää Venäjän vaikutusvaltaa alueella.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Georgia oli ulkoasiainneuvostossa varsinaisena aiheena kesäkuussa. Georgia oli lokakuun ulkoasiainneuvostossa ajankohtaisena aiheena. 26.10.2024 pidettyjen parlamenttivaalien jälkeen Georgiasta on keskusteltu epävirallisessa Eurooppa-neuvostossa 8.11.2024.

4. TAUSTA

Georgian hallituksen toimet ovat osoittaneet sen etäännyttämistä EU:n jäsenehdokasmaalle asetetuista edellytyksistä jo ennen 26.10. parlamenttivaaleja. Maan sisäinen kehitys on kuluneen vuoden aikana mennyt huonompaan suuntaan. Toukokuussa 2024 hyväksytty ns. ulkomaalaisagenttilaki kaventaa ihmisoikeuksia ja kansalaisyhteiskunnan tilaa ja vaikeuttaa kansalaisjärjestöjen toimintaa maassa huomattavasti. Lisäksi Georgiassa hyväksyttiin syyskuussa 2024 lakipaketti, joka heikentää erityisesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia.

Ennen 26.10. parlamenttivaaleja tehty mielipidetiedustelut lupasivat valtapuolue Georgian Dreamille (GD) vaalivoittoa ja eniten ääniä mutta ei äänienemmistöä. EU-mielinen oppositio oli hajanainen. GD:n suuri äänimäärä ei näin ollen ollut yllätys, mutta kannatuksen nousu lopulta 54 %:iin viittaa joko mielipidetiedustelujen huonoon kykyyn huomioida epävarmat äänestäjät tai väärinkäytöksiin ja vaalimanipulaatioon.

Maassa oli läsnä satoja kansainvälisiä vaalitarkkailijoita. Esimerkiksi ODIHR-tarkkailijoiden mukaan vaalien vapautta ja oikeudenmukaisuutta ei voi vahvistaa eikä kieltää. Vaaleissa oli useita aitoja vaihtoehtoja, myös oppositioryhmän sisällä. Edellä mainitut tarkkailijaryhmät olivat kuitenkin havainneet merkittävän määrän väärinkäytöksiä, kuten äänen ostamista, pelottelua, väkivaltaista käytöstä, kansallisten tarkkailijoiden työn estämistä, vaalisalaisuuden rikkomista, ylimääräisten äänen lisäämistä vaaliuurnaan ja epäselvyyksiä äänestäjien äänioikeuden tarkistamisessa. Lisäksi ulkomailla äänestämisessä oli haasteita.

Keskeisten länsimaiden arviot vaaleista ovat olleet yksiselitteisen kriittisiä. Useat tahot ovat ilmaisseet vakavan huolensa demokradiasta, Georgian kansan tahdon toteutumisesta ja Georgian euro-atlanttisesta tulevaisuudesta. Esimerkiksi Yhdysvaltain presidentti Biden ja EU:n korkea edustaja Borrell ovat ilmaisseet huolensa vaaleihin liittyvistä epäselvyyksistä ja vaatineet väärinkäytösten huolellista ja puolueetonta tutkintaa. Unkarin pääministeri Orbán kuitenkin onnitteli Georgian Dreamia vaalivoitosta ja jopa matkusti Tbilisiin heti vaaleja seuraavana maanantaina.

Lokakuun (17.10.2024) Eurooppa-neuvoston päätelmissä todettiin EU:n valmius tukea Georgiaa sen eurooppalaisella polulla, mutta Georgian nykyisen toimintalinjan vaarantavan maan EU-polun ja de facto pysäyttävän liittymisprosessin. Komissio totesi 30.10. julkistamassaan laajentumisraportissa, että mikäli Georgia ei muuta suuntaansa, ei maa pysty etenemään EU-jäsenyyssprosessissa. EU harkitsee seuraavia askelia.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALA-20 Saaristo-Diatta Elina

11.11.2024

Asia

Afrikan sarvi

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 18.11.2024

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Saaristo-Diatta, ALA-20, elina.saaristo-diatta@gov.fi, +358 50 435 3744

Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi, +358 50 595 8328

Lauratuulia Lehtinen, KEO-70, lauratuulia.lehtinen@gov.fi, +358 46 9212030

Anna Vitie, POL-10, anna.vitie@gov.fi, +358 50 911 9657

Nelli Mikkola, NAI, nelli.mikkola@gov.fi, +254 740 158929

Hanna Schneider, KAI, hanna.schneider@gov.fi, +20 122 407 8758

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Neuvosto keskustelee Afrikan sarven tilanteesta, fokuksena Somalia ja Sudan. Somaliassa toimii YK:n ja EU:n tuella rahoitettu Afrikan Unionin operaatio, jonka mandaatti päättyy 31.12.2024. Turvallisuuystyhjiön välttämiseksi ollaan perustamassa uutta monenvälistä rauhantukioperaatiota, jonka modaliteeteista ja rahoituksesta tulisi kiireellisesti sopia kansainvälisen yhteisön kesken. Operaation tuki on tarpeen terroristijärjestö Al-Shabaabin vastaisessa taistelussa sekä Somalian ottaessa suurempaa vastuuta sisäisestä turvallisuudestaan. Maan turvallisuusarkkitehtuurin tukeminen on olennainen osa valtionrakennusprosessia, jolla pyritään kohti inklusiivista ja vakaata Somalian liittovaltiota. Sudanissa taistelut ovat edelleen kiihtyneet ja humanitaarinen tilanne on katastrofaalinen: maassa on nälänhätää ja konflikti on aiheuttanut maailman suurimman pakolaiskriisin.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Afrikka-suhteisiin on määritetty ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa sekä Suomen Afrikka-strategiassa.

Suomi katsoo, että **Somalian** vakaus ja valtionrakennusprosessi ovat olennaisen tärkeitä Afrikan sarven vakaudelle. EU:n tulee tukea Somaliaa johdonmukaisesti ulkoasiainneuvoston päätelmissä 2023 sovitun mukaisesti EU:n integroidulla lähestymistavalla. EU:n tulee huomioida alueellinen dynamiikka, jossa vaikuttavat monet risteävät intressit. Suomi katsoo, että konfliktiherkässä tilanteessa Somaliaa on tuettava vahvan monenkeskisen järjestelmän kautta: Suomi tukee EU:n Afrikan sarven erityisedustaja Annette Weberin neuvotteluita kumppanien kanssa, katsoo että EU:n tulee tiivistää koordinaatiota YK:n kanssa, sekä tukee päätöslauselma 2719:n toimeenpanoa AUSSOM-operaation (The African Union Support and Stabilization Mission in Somalia) rahoitusmallina.

Suomi katsoo, että kansainvälisen yhteisön on pyrittävä aktiivisesti etsimään keinoja **Sudanin** konfliktin ratkaisemiseksi ja siviilien suojelemiseksi sekä humanitaarisen avun pääsyn parantamiseksi. Suomi on valmis tukemaan lisäpakotteiden asettamista EU:n pakotejärjestelmässä, joka on suunnattu Sudanin vakautta ja poliittista siirtymää heikentäviin tahoihin. Suomi katsoo, että tulitauko- ja rauhanyvälityspyrkimyksiä on edistettävä monenkeskisesti, ja toivoo lisää koordinaatiota EU:n ja YK:n välille, ml. YK:n pääsihteerin henkilökohtaisen edustajan Ramtane Lamamran kanssa. Myös

koordinaatio Afrikan Unionin kanssa on keskeistä. Suomi tukee EU:n, mukaan lukien erityisedustaja Weberin, pyrkimyksiä Sudanin kansalaisyhteiskunnan osallistamiseen konfliktin ratkaisuun tärkeänä elementtinä kestävän rauhan rakentamiselle.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Afrikan sarvi oli ulkoasiainneuvoston asialistalla lokakuussa 2024 ajankohtaisena aiheena. Sudanin tilanne oli myös Eurooppa-neuvoston asialistalla ja päätelmissä lokakuussa 2024.

Somalian turvallisuussektorin tuesta käytävä keskustelu liittyy etenkin taakanjakoon uuden AUSSOM-operaation kustannusten osalta. Keskustelu operaation rahoituksesta ja joukkoja luovuttavista Afrikan Unionin maista on kesken. EU:n tuki AUSSOM-operaatiolle kanavoidaan Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) kautta. Suomi on vaikuttanut aktiivisesti asiaa koskevaan EU- ja YK-keskusteluun, tehden yhdessä Alankomaiden kanssa EU-keskustelun tueksi keväällä 2024 non paperin EU:n integroidusta lähestymistavasta jatkossa. Lokakuussa 2024 Suomi teki vastaavasti keskustelupaperin AUSSOM-operaation rahoituksen järjestämisestä. Suomi on todennut, että YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2719 (2023), joka mahdollistaa AU-johtoisten rauhantukioperaatioiden rahoittamisen YK:n jäsenmaksuvaroista, olisi relevantti kehikko AUSSOM:n rahoittamiseksi jatkossa, taaten laajan kansainvälisen sitoutumisen Somalian vakauttamiseen.

Sudanin osalta EU:ssa hyväksyttiin 2023 pakotejärjestelmä ja jäsenmaat, ml. Suomi, ovat ilmaisseet tukea pakotelistauksen laajentamiselle. YK:n ihmisoikeusneuvostossa hyväksyttiin lokakuussa 2024 Sudanin tilanteesta raportoivan Independent Fact Finding Missionin mandaatin jatko. EU edisti vahvasti mandaatin uusimista ja samoin Suomi tukee työn jatkamista. Ensimmäisen raportin suositukset keskittyivät rankaisemattomuuden estämiseen ja kehottivat mm. nopeasti perustamaan siviilien suojeluun kansainvälisen operaation. Humanitaarisen pääsyn edistäminen on toinen prioriteetti.

4. TAUSTA

Somaliassa toimii YK:n ja EU:n tuella rahoitettu Afrikan Unionin ATMIS-operaatio (The African Union Transition Mission in Somalia), joka tukee Somalian kansallisarmeijaa etenkin taistelussa terroristijärjestö Al-Shabaabia vastaan. Uuden AUSSOM-operaation tulisi käynnistyä tammikuussa 2025. Somalia on yksi maailman hauraimmista valtioista. Radikaali-islamistinen, Al-Qaedaan affilioitunut Al-Shabaab hallitsee suuria alueita maaseudulla. Noin 70 prosenttia väestöstä elää köyhydessä ja yli kaksi miljoonaa ihmistä on maan sisäisiä pakolaisia. Maan turvallisuustilanteella ja vakaudella on vaikutuksia EU:n ja Suomen strategiaan intresseihin Afrikan sarven ja Punaisenmeren alueella muun muassa kansainvälisen kaupan ja merellisen turvallisuuden sekä terrorismin ehkäisemisen kannalta. Suomi osallistuu Somaliassa sekä EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan EUTM-koulutusoperaatioon, että EUCAP-siviilikriisinhallintaoperaatioon. Suomi osallistuu Punaisenmeren alueella myös EU:n merelliseen EUNAVFOR Aspides -operaatioon sekä Yhdysvaltojen johtamaan Prosperity Guardian -operaatioon. Tulevan AUSSOM-operaation osalta kokouksessa ei tehdä päätöksiä, joka loisivat Suomelle uusia taloudellisia velvoitteita.

Sudanissa 15.4.2023 alkaneet taistelut Sudanin armeijan (Sudanese Armed Forces, SAF) ja puolisotilaallisten Rapid Support Forces -joukkojen (RSF) välillä jatkuvat. Sudanin luonnonvarat ja pääsy Punaiselle merelle houkuttelevat eri maita tukemaan konfliktin osapuolia. Sudanin yhteiskuntarakenne on tuhoutunut, ja konflikti on kärjistänyt maan sisällä ja alueellisesti etnisyyteen sekä uskontoon liittyviä jakolinjoja. Konfliktin osapuolilla ei ole tahtoa rauhanomaiseen ratkaisuun, eikä tulitaukoa ole näköpiirissä. Tulitauko- ja rauhanvälityspyrkimyksiä ja -raiteita on ollut useita. Yli puolet väestöstä, 25,6 miljoonaa ihmistä, kärsii nälästä, ja 8,5 miljoonan tilanne on akuutti. Nälänhädän lisäksi

tulvat sekä terveystalveluiden ja rokotuskampanjoiden puute ovat johtaneet tautien leviämiseen. Alueella on yli 10 miljoonaa maan sisäistä pakolaista, joista suurin osa on naisia ja lapsia. Lähes kolme miljoonaa ihmistä on paennut maan rajojen ulkopuolelle. Humanitaarista tilannetta pahentaa entisestään todetut ihmisoikeusrikkomukset, mukaan lukien seksuaalinen väkivalta ja lapsiin kohdistunut väkivalta. Konfliktin alettua Suomi on tukenut Sudanin ja sen lähialueiden humanitaarista tilannetta 48,7 miljoonalla eurolla, josta syksyllä 2024 myönnettyä rahoitusta on 6 miljoonaa euroa UNHCR:lle ja 4,7 miljoonaa euroa WFP:lle. Suomi on tukenut YK:n pääsihteerin henkilökohtaisen Sudan -edustajan Ramtane Lamamran toimiston työtä 0,5 miljoonalla eurolla.